

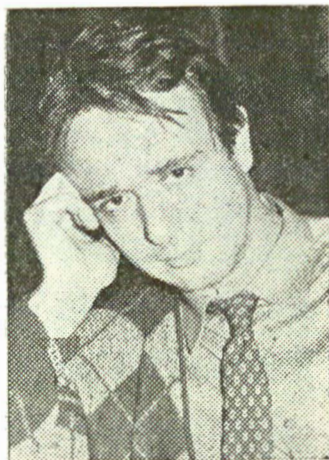
Cronică de cenaclu

În cenaclul de dramaturgie al revistei „Teatrul” au mai fost prezentate spectacole-lectură pe texte semnate de Tudor Popescu (Invenția secolului), Marin Sorescu (Vărul Shakespeare), Ștefan Dimitriu (Cind ai s-o cunoști pe Luiza), Sorin Ilban (Al treilea martor), Alexandru Sever (Jertfa), Horia Gârbea (Al treilea as), Radu Iftimovici (A cincea cameră a inimii), Paul Everac (La marginea lumii), Dinu Grigorescu (Raliul faraonilor).

Tinută, așa cum s-a remarcat, „la concurență cu ploaia” — o ploaie cel puțin la fel de aprigă precum aceea chemată s-o-ntoarcă din drum pe Ana lui Manole —, sesiunea din 8 mai 1989 a cenaclului de dramaturgie al revistei **Teatrul**, consacrată piesei **Nu mai plinge, draga mea!** de Petre Sălcudeanu, a făcut, totuși, „sală plină”, dovedindu-ne încă o dată, dacă mai era nevoie, nu numai că legendele își au izvorul în viață, dar și că realitatea se inspiră, în mod constant și sănătos, din legende. Iar cum (mergând mai departe pe firul înțelepciunii populare) ploaia de mai este întotdeauna aducătoare de... mlaai, adică de belșug și de bucurie, consecința imediată a acestui simbolic „fenomen meteo”, asupra celor care nu s-au lăsat

întorși din impetuosul lor drum către tradiționalul foaier al **Majesticului**, a fost, fără doar și poate, belșugul de idei oferit de spectacolul-lectură, ca și bucuria lor de a fi participat la această seară memorabilă, în care un grup de actori ai **Teatrului, Giulești** (Athena Demetriad, Mirela Atanasiu, Ana Ciontea, Jeannine Stavarache, Agatha Nicolau, Virginia Rogin, Mircea Nicolae Crețu și Mugur Arvunescu), condus de regizorul **Dragoș Galgoțiu**, s-a întrecut și de astă dată pe sine în transpunerea scenică (și nu exagerăm cu nimic afirmând acest lucru) a unui text dramatic care, așa cum spunea la un moment dat Paul Cornel Chitic, „se lipește de buzele actorilor”.

Calitatea deosebită a interpretării artistice a fost semnalată, de altfel, din capul

Regizorul Dragoș Galgoțiu, privindu-și reflexiv investiția de gând: spectacolul lectură

Actorul Mugur Arvunescu în ipostază de didascaliot (interpret al regiei de autor)

locului, de către **Ioan Cristescu**, cel care — spărgînd tradiționala „gheață” — avea să deschidă seria pasionanțelor dezbateri ale serii și care, referindu-se la piesa mai veche („La un pas de fericire”) a romancierului **Petre Sălcudeanu**, observa că acesta „Începe să ocupe un loc bine definit în dramaturgia românească”, prin consecvența și harul pe care le demonstrează în „explorarea universului feminin”. Surprinse într-o „situație tensionată”, cele patru femei, adunate de întîmplare în salonul unei maternități, „Încearcă să-și refacă itinerariul existenței”, și asta concomitent cu „spulberarea unor prejudecăți”, Zina fiind, din acest punct de vedere, „cel mai misterios și, în același timp, cel mai clar personaj”, purtătoare — împreună cu tovarășele ei de neliniștită așteptare — a unui „fals mesaj moral”. Vorbitorul a remarcat „curgerea gradată a replicii”, dar și „tonul oarecum prea narativ” al didascalilor. După ce a arătat și el că discuțiile nu pot porni decît de la adevărul că „interpretarea actricească și-a lăsat o vădită impresie asupra noastră” și după ce a ținut să sublinieze că „nu Ecaterina Oproiu și nici Eugenia Busuiocanu, ci **autorul Bibliotecii din Alexandria este** creatorul acestei piese de teatru care explorează cu măiestrie universul maternității”, **Paul Cornel Chitic** ne-a atras atenția asupra faptului că „asistăm la repunerea în drepturi a melodramei, în sensul cel mai bun al cuvîntului”. După părerea sa, „problema materității nu putea fi tratată decît așa, patetic și în favoarea vieții, și nu prin înrîncenarea care ne-ar fi dus în zona unui tragism ce ne-ar înspăimînta”. Am mai reținut din observațiile vorbitorului: „Patru persoane de excepție, patru trasee spirituale distincte, patru biografii diferite deschid în fața noastră o hartă hidrografică a femeii, care reprezintă jumătate din

populația lumii”; „este uluitoare capacitatea autorului de a sesiza anumite subtilități de trăire”; „un scenariu de televiziune ar pune mai bine în valoare multitudinea de flash-back-uri”. Aprecieri călduroase la adresa interpretării actricești a avut și **Natalia Stancu**, pentru care, însă, „transmiterea și analiza subtilă a problemelor femeilor nici nu trebuie să fie o chestiune feminină”. Declarîndu-se net „antifeministă”, deci împotriva unor „mărturi pătinoare”, care pot ajunge, ca în atîtea cazuri celebre, „împudice pînă la dezgust”, ea consideră că „e mai bine ca un bărbat să se ocupe de problemele femeilor, pornind de la observațiile la zi asupra vieții”. Arătînd că femeile din piesa lui **Petre Sălcudeanu** dau contur unei „drame esențiale, dobîndite prin natura lor umană (în jurul vocației firești, de posibile mame), dar și prin cultură”, ele „trăiesc mai mult în imaginar” acei „frumos al vieții la care nu au acces”. Astfel, pentru ele, maternitatea devine un fel de „pol magic, care atrage și respinge în egală măsură — o compensație pentru fericirea conjugală care le-a fost refuzată”. Dar, dincolo de toate acestea, „metafora piesei se ridică deasupra vieții propriu-zise”. Fiind de părere că „existența cuplurilor ar fi trebuit explorată mai profund”, că anumite personaje, precum **Fani**, au „o anumită monotonie în exprimare” și că, în general, „caracterele trebuiau să fie mai nuanțate”, **Natalia Stancu** a apreciat încă o dată „dramatismul piesei, tensiunea conflictelor pe care ea le-a forat”, încheind apoi printr-o mărturisire extrem de personală: „Șansa existențială a femeii singure mă face mai sigură de mine, dar și mai nefericită”. Vorbind despre „teatralitatea inclusă a textului”, **Aurelia Boriga** a avansat ideea că, din cele patru eroine principale ale piesei lui **Petre**

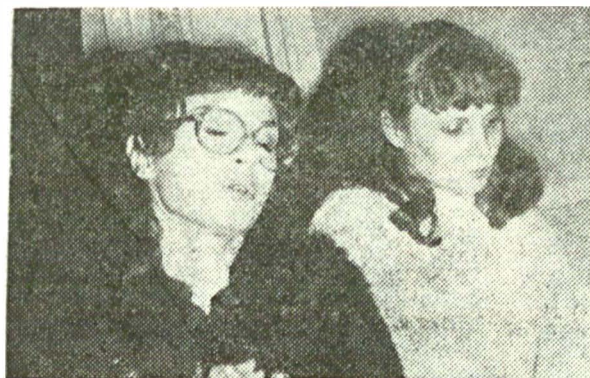

Atena Demetriad, o actriță încă inepuizabilă în resurse profesionale, ținîndu-și rolul între degete

Mirela Atanasiu demonstrînd cum nu mai sînt naive femeile

Jeannine Stavarache și Ana Ciontea, greu de recunoscut în spațiul mișcat al fotografiei, care n-a surprins evoluția lor de zile mari

Nicolae Crețu interpretând mai mulți bărbați, în compania oferită de doi histrioni (nu histrioane!): Agatha Nicolau și Virginia Rogin

Sălcudeanu, numai trei poartă mască. Cele trei, deci, „imaginează” biografii fanteziste, în spatele cărora se ascund; doar Nora este ingenuă pînă la a fi ea însăși, pînă la a refuza masca”. Privind către o iminentă punere în scenă, Aurelia Boriga i-a dorit autorului „un scenograf inspirat”.

Deși poet, Gheorghe Anca a preferat să se exprime în... proză. El a văzut în piesa lui Petre Sălcudeanu „o tornadă narativă, atîțată de jocul actorilor”. Cît privește „contragerea bărbaților într-unul singur” (cu alte cuvinte, interpretarea tuturor rolurilor masculine de către unul și-același actor), asta l-a purtat cu gîndul „într-o lume a amazoanelor”... Dar observația cea mai prețioasă a lui Gheorghe Anca, prin care, la sfîrșitul discuțiilor, Petre Sălcudeanu însuși s-a recunoscut „desconspirat”, a fost aceea că, aflîndu-se în salonul unei maternități și așteptînd să aducă pe lume viață, „eroinele piesei se nasc, înalte de toate, pe ele însele”. Polemizînd apoi cu Paul Cornel Chitic, Gheorghe Anca a „riscat” și el o „categorisire”, considerînd că nu avem de-a face cu o melodramă, ci mai degrabă cu o... „melocomedie”. „Descifrînd sensurile acestor piese, încercăm să descifrăm alchimia unei iubiri”, și-a început Bogdan Popescu discursul său,

arătînd apoi că „fluxul emoțional în care ne aflăm după spectacol poate fi o capcană pentru noi”. Pentru a evita această „capcană”, cu atît mai primejdioasă, vom spune, cu cît autorul ne conduce către „o situație limită” ce se petrece „într-un spațiu închis, fără scăpare”, Bogdan Popescu demonstrează (dezamorsîndu-l!) „acest mecanism de relevare a vieții prin jocul dintre viață și moarte, dintre atitudinea etică trăită și atitudinea etică enunțată”. El remarcă „finețea analizei psihologice, făcută cu delicatețe, și nu cu cruzime de bisturiu”, ca și „efortul de a scoate lucrurile din clișeu”, în acest fapt constînd, după părerea sa, „forța ideatică, precum și forța emoțională a piesei”. „Echilibru între tragism și solaritate”, „mînă de maestru în conducerea acțiunii, ca și în conturarea destinelor umane”, „o ușă deschisă către speranță” — iată și alte observații demne de reținut ale tînărului critic. Mircea Herivan — al cărui cuvînt, plin de logică și de substanță, a mers drept la inimă și la condeiul cronicarului, care, după cum lesne vă puteți da seama, trebuie să navigheze de multe ori prin ape dintre cele mai tulburi, mai crucișe și mai involburate — a rezumat astfel textul dramatic pus în discuție: „Piesa lui Petre Sălcudeanu urmărește destine ex-

ponențiale — în principal patru. Fiecare dintre aceste patru destine se simte responsabil pentru un destin încă nenăscut: de aici zbaterea fiecărui personaj și sacrificiul din final al Zinei; de aici și caracterul de mister al fiecărui destin". În același timp, este vorba de „racordarea tensiunii psihologice la evoluția biologică a celor patru femei". Pentru Mircea Herivan, ansamblul construcției dramatice exprimă virtuțile, dar și serviciile pe care le implică măiestria de prozator și de scenarist de film a autorului. Astfel, principala virtute ar fi aceea că „în fiecare replică, el urmărește să exprime și o idee". În schimb, este o servitute faptul că, chiar și în teatru, „Petre Sălcudeanu simte încă nevoia să povestească, ceea ce face ca unele personaje să vorbească prea mult". De asemenea, „miza aproape exclusivă pe cuvânt duce la neglijarea aproape completă a mișcării scenice, care devine o simplă convenție". Dar, ca să ne întoarcem la „virtuți", „scenaristul taie cu scurte secvențe poveștile, adică părțile narative". **Doina Papp** — în calitatea sa de secretar literar al Teatrului „Nottara" — și-a exprimat satisfacția de a constata că această piesă, pe care-a citit-o cu un an în urmă și pe care a inclus-o într-un proiect de repertoriu, și-a dovedit, prin acest spectacol-lectură, succesul de public. Prof. **Mariana Petrescu** a receptat piesa lui Petre Sălcudeanu ca pe

„un text modern, cu personaje autentice, vii". Pentru ea, „maternitatea este pretextul unui mesaj generos, al vieții care perpetuează viața". Remarcând că „au fost atinse aici registre foarte sensibile de trăire dramatică, prin replici care reverberează puternic în conștiințele noastre", vorbitoarea a conchis că „piesa lui Petre Sălcudeanu ne învață să privim și să judecăm altfel femeia zilelor noastre". Amintindu-ne oarecum de lecturile tinereții umora dintre noi, care, din motive de „circulație", se bizuiau adesea pe cărți care nu prea aveau început, iar uneori nici sfârșit (și, totuși, ce delectare să ții în mână o asemenea carte! ce dovadă irefutabilă de succes la public!), **Niculina Prundeanu** a-nceput prin a ne mărturisi că a pierdut (firește, din cauza ploii!) primele șapte tablouri, ceea ce, însă, n-a împiedicat-o să găsească „miza ascunsă" a piesei lui Petre Sălcudeanu, formulată astfel: „imposibilitatea cuplului care ar putea să apere copilul ce se va naște, de toate relele ce s-ar stringe în jurul său". De aici, cazurile-simbol din salonul special, „imposibilitatea" sau, în orice caz, amânarea de către aceste femei de a da curs acutului firesc al nașterii. „Prinse" în plasa aceluiași temeri, a aceluiași îndoieli, ele „caută să se salveze una pe alta, printr-un transfer continuu de optimism", din care cauză toate, absolut toate („chiar și Nora, mai ales Nora") poartă mască!

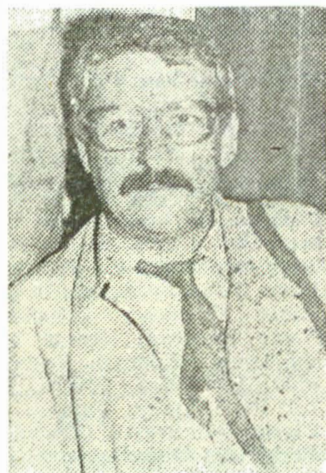
Paul Ioachim, actor și dramaturg, analizându-se ● **Elena Deleanu, directoarea Teatrului „Giulești", rememorând ședințele de lucru ale cenacului de dramaturgie** ● **Criticul de teatru Natalia Stancu, într-o formă de zile mari**

Constantin Petrican, directorul Teatrului „V. I. Popa”
din Eirlad ● Liviu Dorneanu, secretar literar la Teatrul
Național din București ● Scriitorul Petre Sălcudeanu,
„debutant” în cenaclu ● Criticul literar Laurențiu
Ulci : a lua sau a nu lua cuvântul

Vorbind mai pe larg în final, după ce a intervenit în repetate rânduri de-a lungul dezbaterilor, Paul Tutungiu, președintele cenaclului, a elogiat și el trupa giuleșteană care, în spectacolul-lectură prezentat, a adus „multă trăire, multă căldură, într-o înaltă oralitate”. Referindu-se, apoi, la virtuțile piesei lui Petre Sălcudeanu, el a arătat că „nu avem în nici un caz de-a face cu o melodramă, ci cu un text dramatic grav, a cărui voită simplitate îl poate induce ușor în eroare pe un lector neavizat”, care nu sesizează faptul că „mișcarea spiritului se manifestă intens nu la primul nivel, ci la niveluri superioare de semnalizare”. Descifrînd, în subtext, „puternice filoa-ne semantice care trimit spre folclor”

(lumea văzută ca „o peșteră germinativă, un interior cu mai multe porți în care gastează șapte ipostaze ale sufletului — toate acestea feminine și valorizîndu-se în raport cu principiul masculin, care este mereu același” ori „basmul centurii de fier peste pîntecul gravid, rerspectiv mitul copiilor care nu vor să se nască”), Paul Tutungiu ajunge la concluzia că ne-a fost prezentat „un text care pledează pentru viață, pentru înălțimea și moralitatea ei”. „Tehnicile lui Petre Sălcudeanu — a mai observat vorbitorul — nu sînt afișate, ci, dimpotrivă, foarte bine încorporate în text”, făcînd din acesta „o operă deschisă”, care „va ridica, însă, multe probleme în fața celor ce o vor pune în scenă”

Stefan DIMITRIU